

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Patri Urkizu Sarasua

*Lezo, Gipuzkoa
(1946-2024)*

Aurkibidea

Biografia

Lezoko San Juan kalean jaioa, guraso biak Lezokoak zituen; ama Olatzar baserrikoa eta aita kaletarra, arotza ogibidez. Bost senidetan gazteena (beste anai-arrebak gerra aurrean jaio ziren, eta Patri gerraostean, aita erbestetik itzuli zenean).

Arantxa Berasarte maistrarekin ibili zen eskolan, 5 urtetik 11 urterarte eta gero Donostiako Mariaren Bihotza ikastetxean ibili zen, harik eta fraidegai bidali zuten arte, karmeldarrekin (Zornotzara eta erribera aldera). 1964an Ingenieritza ikasten hasi zen Madrilen, eta bertan euskara irakasten ere bai. Euskal Filologia ikasi nahi zuela eta, Salamancara joan zen Filologia Erromanikoa ikastera, Koldo Mitxelena bertan zegoelako irakasle. Euskara batuaren sorrera prozesua gertutik bizi izan zuen. Peñafloida institutuan egon zen irakasle, eta ondoren UNEDen euskal gaiekin lotutako materiala sortzen. Lezoko alkate izan zen trantsizioan. Idazlea da (narrazioa, poesia, saiakera...) eta Idazleen Elkarteko zuzendari ere izan zen. Eusko Ikaskuntzan ere aritu zen. Ikerlaria da, eta hainbat gairi buruzko ikerlanak egin ditu: antzerkia, literatura, bertsolaritza... euskal antzerkiari buruzko informazioa jasotzeko egin genion elkarrizketa eta gero literaturari buruzko beste bat. Aurretik ere elkarrizketatua zegoen, Lezoko hizkera jasotzeko; urte asko eman ditu herritik kanpo eta euskara batuan hitz egiten saiatzen da.

Zintak

LEZ-055

- **Proiektua:** Lezoko hizkeraren grabaketak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirretxe Mitxelena, Joxe Luix - Esnaola Arbiza, Imanol
- **Data:** 1998-02-28
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

LEZ-097

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2019-06-04
- **Iraupena:** 124 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

LEZ-098

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2020-06-22
- **Iraupena:** 68 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

LEZ-099

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2020-06-22
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Euskaren egoera gerra ostean eta hirurogeiko hamarkadan

- **Erref:** LEZ-055/013
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:32:26. **Bukatu:** 00:36:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gerra ondorenean, kalean ez zen euskaraz asko hitz egiten, familia jakin batzuez aparte. Eskolan ere gazteleraz egiten zuten. Hirurogeigarren hamarkadan bizitasun gehiago zegoen euskara eta euskal kulturaren inguruan. Antzerki taldeak eta luistarrek pizkundea bultzatu zuten, baita Esnal eta Esnaolak ere. Guraso elkartean euskarazko klaseak ematen zituen Patrik hamazazpi urterekin.

2. Euskal giroa zabaltzen

- **Erref:** LEZ-055/014
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:36:45. **Bukatu:** 00:39:26
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

1970ean Lezora itzulitakoan, euskararen inguruko giroa zabaltzen ari zen. Rikardo Arregi alfabetatzearekin hasita zegoen, euskal liburuak ateratzen. 1968an Arantzazuko biltzarrean egon zen Patri, euskara batuaren oinarriak ezarri ziren hartan. Institutuan ordur kanpo eta gau-eskolan ematen zituen euskarazko eskolak.

3. Euskararen galera eta inmigrazioa

- **Erref:** LEZ-055/020
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:50:57. **Bukatu:** 00:54:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ekonomia eta industria » Boom industrialak

Laburpena:

Industrializazioaren eraginez, biztanle kopurua bikoiztu zenean, diglosi egoera sortu zen, gaztelaniak euskarari lekua kenduz. Euskararen galeraren kontzientzia piztuz joan zen.

4. Euskarazko kanten transmisioa

- **Erref:** LEZ-055/025
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 01:04:30. **Bukatu:** 01:06:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Don Inaziok kantak erakusten zizkien. Eguberrietan etxez etxe kantuz ibiltzen ziren eta denak euskaraz ziren. Kantagintza euskal kultura zabaltzeko gakoetako bat dela dio elkarrizketatzaileak.

5. Guraso biak lezoarrak

- **Erref:** LEZ-097/003
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:02:35. **Bukatu:** 00:03:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Guraso biak Lezokoak zituen. Aita, Patrizio Urkizu Maritxalar. Ama, Maria Luisa Sarasua Leunda. Aitaren ama Goizuetakoa zen. Amaren aita, ordea Urrestillakoa.</p>

6. Gerra garaian aita erbestera

- **Erref:** LEZ-097/004
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:03:57. **Bukatu:** 00:05:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Arotza zen aita, eta kaletarra. Ama, ordea, Olatzar baserrikoa zuen. Kaleko etxea lantegi askoren ondoan zegoen, Lezoko sarreran. Gerra garaian aitak erbestera joan behar izan zuen, abertzale izanagatik.

7. 'Zoazte hemendik'

- **Erref:** LEZ-097/005
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:05:57. **Bukatu:** 00:09:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Herritarrek herriko bikarioa babestu zuten anarkistengandik, harik eta bikarioak alde egiteko esan zioten arte. Babesle horietako bat zen Patri Urkizuren aita. Istorio hau 'Zoazte hemendik' liburuan jaso zuen Patrik. Amak zaindu zituen umeak, Margarita izebaren laguntzaz, zeinak Erretereriako manta fabrian egiten zuen lan.

8. Lezo: soroak eta industria

- **Erref:** LEZ-097/007
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:09:13. **Bukatu:** 00:10:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

Oso herri txikia zen Lezo, zelaiz eta baserriz beterikoa. Baserrietako bidea industriad zegoen. Gereziak jatera joaten ziren umetan baserriz baserri.

9. Arantza Berasarteren ikasle

- **Erref:** LEZ-097/008
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:10:35. **Bukatu:** 00:14:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Doktrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Patri ez zen eskola nazionalera joan. Arantza Berasarte izeneko emakumeak haren etxe azpian zuen eskola. Harengana joan zen Patri 5-11 urte bitartean. Eskola librea zen hau, eta azterketak Donostian egiten zituzten. Dena erdaraz egiten zuten eskolan. Apaizak doktrina irakasten zien, euskaraz.

10. Zornotzan eta Erriberan fraidegai

- **Erref:** LEZ-097/009
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:14:20. **Bukatu:** 00:17:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

<p>Hamaika urterekin Mariaren Bihotza ikastetxera joan zen Patri, Donostiara. Batxillergoa egin zuen bertan. Ondoren, karmeldarrekin 4 urte eman zituen fraidegai, Zornotzan eta Erriberan. Ikasketak klasikoak ziren batik bat.</p>

11. Lezoko euskara, goi-nafarrera

- **Erref:** LEZ-097/010
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:17:02. **Bukatu:** 00:18:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Hautzaroraren zati handi bat kanpoan pasa duenez, Lezoko hizkera galdu duela dio. Lezo eta Errenteriako euskara oso antzekoa da, Oiartzungoa ez hainbeste.

12. Errenteriako Madalen sariketan bigarren postua

- **Erref:** LEZ-097/011
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:18:39. **Bukatu:** 00:20:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Aita oso abertzalea zen, ama familia karlista bateko kide. Aitak haren memoriak bertsotan utzi zituen idatzita. Errenteriako Madalen sariketako bigarren saria irabazi zuen Patrik. Jose Manuel Toledo izeneko gizonak bultzatuta hasi zen euskaraz idazten.

13. Ibilbide akademikoa

- **Erref:** LEZ-097/012
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:20:25. **Bukatu:** 00:22:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Ingeniaritza ikasketak hasi zituen Madrilen 1964an, bekadun bezala. Manuel Odriozola apaiz abertzalearekin egin zuen topo han, eta hark proposatu zion euskara eskolak ematea. Lezoko gurasoen elkarteko euskara irakasle ere izan zen. Euskal Filologia ikastea erabaki, eta Salamankara joan zen Koldo Mitxelenaren ikasle izatera. Horrela, Filologia Erromanikoa atera zuen.

14. Euskara Batua eta 'h'

- **Erref:** LEZ-097/013
- **Iraupena:** 0:03:07. **Hasi:** 00:22:28. **Bukatu:** 00:25:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Koldo Mitxelenari buruzkoak. 1968an idatzitako txostena idatzi zuen Euskara Batuaren inguruan, jende askok ulertu ez zuena. H hizkiaren gatazka. Villasantek Axularren eredu jarraitzeko proposatu zuen, baina Altunak kontra egin zuen, Axularren ordeztu Mitxelena eredutzat proposatu zuen, euskara modernoago bat bilatzen baitzuen. Egan aldizkaria.

15. Euskara Batuaren gatazka

- **Erref:** LEZ-097/015
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:26:10. **Bukatu:** 00:29:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Arantzazuko biltzarrean egon zen Patri. Euskara Batua sortzeko literatur eredua aukeratzea ez zen erraza izan, batzuek literatur tradizioari heldu nahi zioten, aurretik Euskara Batu baten saiakera egon baitzen. Bestetik, beste batzuen iritziz datu soziolinguistikoetan oinarriturik beharko luke Euskara Batuak, ez literatur tradizioan. Lehentasuna elkar ulertzeari eman nahi zioten batzuek.

16. Idazteko zaletasuna, nondik?

- **Erref:** LEZ-097/017
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:32:00. **Bukatu:** 00:34:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Aitaren eraginez datorkiola uste du Patrik, aita beti izan baitzen literatur zalea, bertsoak idazten zituen egun berezietan. Ikasketen bidez ere garatu zuen zaletasun hau. Bilbon Miguel de Unamuno lehiaketara ipuina aurkeztu eta irabazi egin zuen behin. Peñafiorida institutuan lankide zuen apaiz batek lupa bat oparitu zion, eta eskuizkribuak begiratzeko hasi zen handik aurrera. Hortik jaio zen haren tesia.

17. Pierre d'Urteri buruzko tesia

- **Erref:** LEZ-097/018
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:34:34. **Bukatu:** 00:36:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Koldo Mitxelena zuzenduta, Euskal Herriko Unibertsitatean aurkeztu zuen Patrik haren tesia, Donibane Lohitzuneko Pierre d'Urteri buruzkoa. Kalotiko izatetik protestante izatera pasa zen d'Urte, eta Ingalaterrara egin zuen ihes. Bertako hizkuntzalariekin elkartu, eta Testamentu Zaharra itzultzen hasi zen, euskarazko gramatika bat idatzi zuen frantsesez, baita euskara-latina hiztegi bat ere.

18. Insitutuko irakasle izateko katedra eskuratu

- **Erref:** LEZ-097/019
- **Iraupena:** 0:04:39. **Hasi:** 00:36:47. **Bukatu:** 00:41:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Tesia egin aurretik, irakasle moduan ari zela Errenterian, institutuko irakasle izateko katedrak atera ziren 1979an, eta Patrik horietako bat eskuratu zuen. Haritzelarrekin Bordelera joan zen gero, eta han amaitu zuen tesia. Ondoren, UNEDen lan egitea eskaini zioten, Madrilén, materialaren sorkunzan. Han eman ditu bere bizitzako 22 urte.

19. Antzerkizalea gaztetatik

- **Erref:** LEZ-097/021
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:41:42. **Bukatu:** 00:45:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Apaizgai eskolan zaletu zen antzerkiarekin. Izan ere, antzerkiak irakurtzen zituzten eskoletan. Madrilén ere antzerki lanak ikasi zituzten. XX. mendeko antzerkigintzari buruz ere idatzi zuen, argitaratu gabeko testuak argitaratu zituen, batzuk Antzerki aldizkarian. Hamabi bat pastoral ere argitaratu ditu, XVIII. mendekoak.

20. Errepublika garaian antzerkia eta Maria Dolores Agirre

- **Erref:** LEZ-097/023
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:45:29. **Bukatu:** 00:47:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Errepublika garaian, euskal antzerkiaren loraldia gertatu zen, asko eta asko idatzi baitzen. 1932an, zehazki, azterketa gogor batzuk gainditu eta Maria Dolores Agirrek Euskal Iztundeko zuzendari postua eskuratu zuen. Lan asko euskaratu zituen, baita erdarara itzuli ere. Euskara irakasle gisa ere jardun zuen.

21. Maria Dolores Agirreri buruzkoak I

- **Erref:** LEZ-097/025
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:48:04. **Bukatu:** 00:51:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Errezilen jaio zen Mara Dolores Agirre. Anaia idazlea zuen, Uztaro nobela argitaratu zuen 1937an. Gazteak zirenean astoak lagunduta Tolosan saltzen zuten tratua, eta irabazitakoarekin bertso-paperak erosten zituzten. Maistra ikasketak egin zituen Donostian, lehenengo emakumeetako izan zen ikasketa hauek egiten. Basarrirekin batera irratsaio bat egiten zuen Radio San Sebastian irratian.

22. Maria Dolores Agirreri buruzkoak II

- **Erref:** LEZ-097/026
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:51:01. **Bukatu:** 00:54:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

1953tik aurrera Euskal Iztundearen zuzendari izan zen Maria Dolores Agirre. Urte osoko lana San Tomas eguneko antzezlanean erakusten zuten. Hogeita sei antzerki lan egin zituzten guztira, zortzi gaztelaniaz. Lan horien artean fama handiko jendearen antzezlanak zeuden. Beste asko obra itzuliak ziren, Maria Dolores Agirrek berak itzulitakoak. Jarrai antzerki taldea ere bazen Donostian.

23. Maria Dolores Agirrek gerraostean saria irabazi

- **Erref:** LEZ-097/028
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:54:19. **Bukatu:** 00:56:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Azpeitiko Nekazari Elkartek lehenengo antzerki sariketa antolatu zuen 1949an, eta sari bat irabazi zuen Mari Dolores Agirrek, hark idatzitako lan batekin. Bakarriketa bat zen lan honen oinarria, emakume baserritar bat protagonista duena.

24. Basarrik Maria Doloresi eskainitako bertsoa

- **Erref:** LEZ-097/030
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:58:55. **Bukatu:** 00:59:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Basarrik Maria Doloresen omenez egindako bertsoa.

25. Antzerki-munduko jendea ezagutu zuen

- **Erref:** LEZ-097/032
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 01:00:06. **Bukatu:** 01:01:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Eugenio Arozena eta beste hainbatekin egon zen Patri antzerki sariketetan, eta modu honetan jende ezagun asko ezagutu zuen, tartean Maria Dolores Agirre, Antonio Maria Labaien eta Piarres Lartzabal. Maria Dolores Agirre Urbietan kalean bizi zen, oso emakume azkarra eta goxoa omen zen.</p>

26. Euskal Iztundearen katedra

- **Erref:** LEZ-097/034
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 01:03:07. **Bukatu:** 01:06:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

1913an Barriola zinegotziak 'lengua y declamacion vasca' (Euskal Iztundea) izeneko katedra ateratzea lortu zuen, non udalak antzerki eskola bat irekitzea jasotzen zen. Jende asko aurkeztu zuen katedra hori eskuratzeko, Toribio altzagak eskuratu zuen. Antzezlan asko egiten zituzten, hamaika tokitan. Batik bat Ramuntxo antzezlan egin zen ezagunena. Katedra, hasiera batean, Marcelino Soroak eskuratu zuen, honek Toribio Altzagari pasa, eta Maria Dolores Agirreren esku gelditu zen azkenik.

27. Toribio Altzagari buruzkoak

- **Erref:** LEZ-097/036
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 01:06:17. **Bukatu:** 01:07:57

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Euskal Iztundearen katedra eskuratu zuen Toribio Altzagak, baina horrez gain, antzerkiak ere idazten zituen. Oso gizon argia omen zen, Macbeth Shakespearren obra itzuli eta antzeztu zuten 1924an.

28. Euskal Iztundea eta Jarrai

- **Erref:** LEZ-097/038
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:08:10. **Bukatu:** 01:09:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Antzerkigintzan jardun zuten Euskal Iztundea eta Jarrai antzerki taldeek, Donostian biak. Gaur egun oraindik argitaratu gabe daude Jarrai antzerki taldeko kideek euskaratutako zenbait lan.

29. 70eko hamarkada, antzerki aldetik aberatsa

- **Erref:** LEZ-097/040
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 01:10:19. **Bukatu:** 01:12:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

1970eko hamarkadan, Madrilen zebilen Patri lanean, UNEDen. Idoia Gereñuk Jarrai antzerki taldeari buruzko tesia egin zuen. Forcadak egiten zizkien eszenatokiak. Jarraikoek, euren lanak aurkezteaz gain, Kataluniatik eta Ingalaterratik antzezleak ere ekartzen zituzten, eta oso lan interesgarriak aurketu zituzten Euskal Herrian.

30. Gipuzkoan antzerki-talde asko

- **Erref:** LEZ-097/041
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:12:17. **Bukatu:** 01:14:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Gipuzkoan antzerki-talde asko zegoen, Lezon ere bazen bat (Ixkulin dio Patrik baina momentuan nahastu egin da: ondoren argitu digunez, Allerru zen orduan zegoen antzerki-taldea). Maria Doloresen 'Txapela bete euri' lana antzeztu zuten hauek. Herriz herri ibiltzen ziren, antzezlanak antzezlanen truke. Oiartzunen Intxixu zen taldea.</p>

31. Kriseilu antzerki-taldea

- **Erref:** LEZ-097/042
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 01:14:17. **Bukatu:** 01:15:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Bilbo aldean bazen antzerki-talde arrakastatsu bat, Kriseilu izena zuena. Jarrai antzerki-taldearekin elkarlanean aritzen ziren, Donostian eta Bilbon aritzen ziren biak, trukean.

32. Piarres Lartzabali buruz I

- **Erref:** LEZ-097/044
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 01:15:38. **Bukatu:** 01:18:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Sokoan bizi zen, antzerki asko idatzi zituen haren bizian. Larunbatetan Oiartzunera joaten zen afaltzera, eta han antzerki-taldearekin bildu eta hurrengo pausuak erabakitzen zituzten. 'Matalas' izan zen bere obrarik ezagunena.

33. Piarres Lartzabali buruz II

- **Erref:** LEZ-097/045
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 01:18:35. **Bukatu:** 01:21:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Gerraurrean hasi zen idazten, 'Gure Herria' aldizkarian, 'Antzerti' aldizkarian ere baten bat argitaratu zuen. Bestetik, 'Herria' aldizkarian ere berriak eta albisteak idazten zituen.

34. Antonio Maria Labaien

- **Erref:** LEZ-097/047
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 01:21:15. **Bukatu:** 01:23:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Tolosarra zen bera, eta antzerkigintzan zeresan handia izan zuen. Alemanieratik euskarara itzuli zituen zenbait lan. Euskal antzerkiaren historiari buruzko liburukiak ere atera zituen. Gerraurreko antzerkigintzaren aita Tolosan. Saran eman zituen zenbait urte, Elvira Zipitriarekin batera.

35. Labaien Mitxelenaren ikuspegiaren kontra

- **Erref:** LEZ-097/049
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:24:18. **Bukatu:** 01:26:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Labaienek gerraostean Koldo Mitxelenarekin zenbait gatazka izan zituen, Mitxelenak Euskara Batua leku askotako ezaugarriekin aberastu behar zela defendatzen baitzuen. Euskara Batuaren kontrako batzan egon zen Labaien.

36. Nor zen Katalina Eleizegi?

- **Erref:** LEZ-097/051
- **Iraupena:** 0:04:09. **Hasi:** 01:28:39. **Bukatu:** 01:32:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Katalina Eleizegi Donostian jaio zen, baina Nafarroan maistra bezala ibili zen lanean. Antzerki mordoa idatzi zuen hark, antzerki historikoak. Katalina Erausori buruz idatzi zuen Eleizegik.

37. Katalina Erauso, askatasunaren sinbolo

- **Erref:** LEZ-097/052
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 01:32:48. **Bukatu:** 01:34:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Katalina Eleizegik Katalina Erausori buruz idatzi zuen. Lan honen inguruan Patrik duen iritzia jasotzen da pasarte honetan.

38. Nemesio Etxanizi buruzkoak

- **Erref:** LEZ-097/054
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 01:36:57. **Bukatu:** 01:40:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

1963an Vitoria Eugenia Lurdes Iriondo eta lagunekin parte hartu zuen Nemesio Etxanizek, kantuan atera zen. Apaiza zen bera, baina antzerkiaren mundutik ez zen urrun ibili. Antzerkiak, nobelak eta kanta idatzi zituen. Euskal antzerkigintza berritzailearen alde egin zuen hasiera batean, baina gero ez zion Jarrai antzerki-taldearen ildoari jarraitu.

39. Nemesio Etxanizi buruzko hainbat artikulua

- **Erref:** LEZ-097/056
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 01:40:25. **Bukatu:** 01:42:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Marcelino Soroari eta Nemesio Etxanizi buruzko artikulua idatzi zituen UNEDen lanean ari zenean. Bestetik, Eusko Ikaskuntzan ere aritu zen, Oihenart aldizkariaren buru. Nemesio Etxaniz oso gizon alaia eta interesgarria zen.

40. Ez Dok Amairu, abangoardiaren adierazgarri

- **Erref:** LEZ-097/058
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 01:43:11. **Bukatu:** 01:45:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Lurdes Iriondo, Laboa, Bidegarai, Benito Lertxundi, Artze... Ez Dok Amairuko kideak aipatzen ditu. Mikel Laboaren lanak aztertzen egon zen Patri hainbat lagunekin, eta Ez Dok Amairu ere tartean zen. Kataluniako eta Europako modernitatea ekarri zuen Euskal Herrira Ez Dok Amairuk.

41. Euskal antzerkiaren loraldia eta Antzerti

- **Erref:** LEZ-097/060
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 01:47:01. **Bukatu:** 01:50:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Kazetaritzak garrantzi handia hartu zuen XIX eta XX. mendeetan. Euskarazko aldizkariak antzerkiak sartzen hasi ziren euren argitalpenetan. 'Gure Herria' aldizkaria, 'Euzkadi', 'El dia'... Egunerokotasunean sartzen hasi zen antzerkia, berriekin eta albisteekin batera. Antonio Maria Labaienek 'Antzerti' aldizkaria sortu zuen, eta bertan bildu zen euskal antzerkiaren loraldia, izan ere, euskarazko edukiak presentzia handia zuen, eta ale bakoitzarekin antzerki bat edo bi zetozten.

42. Errepublikaren eragina antzerkigintzan

- **Erref:** LEZ-097/062
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:51:12. **Bukatu:** 01:53:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Errepublika garaian abertzaletasunak indarra hartu zuen eta antzerkigintzan islatu zen aldaketa hori. Antzerkigintzan jorratutako gaietako bat kostumbrismoa izan zen, senar-emazteen arteko liskarrak, eta abar. Bestetik, abertzaletasunaren gorakadarekin, kostumbrismotik antzerkigintza politiko-

sinbolikora egin zen jauzi, non Manu Sota eta Lauaxeta gailendu ziren. Manu Sotak antzerki japonesa ingelesera itzuli zuen, eta gero gaztelaniara. Lauaxetak euskarara itzuli zuen gero. Aberriaren eta hizkuntzaren sinbolismoa jorratzen da bertan.

43. Euskal Idazleen Elkarteko zuzendari

- **Erref:** LEZ-097/064
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 01:56:36. **Bukatu:** 02:00:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Anjel Lertxudi, Juan San Martin, Jon Mirande... izan ziren Euskal Idazleen Elkarteko aitzindari. Idazleen eskubideak jorratu zituzten hauek 1950ko hamarkadan. 80an, ordea, arau batuzk atera zituzten, eta taldean sartzea eskaini zioten Patriri. 'Hegats' aldizkaria argitaratzen hasi ziren Eusko Jaurilaritzaren onespenearekin. Galeuska. Urtero Galizian, Katalunian eta Euskal Herrian bilerak egiten zituzten, elkar ezagutzeko.

44. 'Idazleak eskolatan' programa

- **Erref:** LEZ-097/066
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 02:00:38. **Bukatu:** 02:02:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Euskal Idazleen Elkarrekin zenbait ekintza antolatu zituen euskal literatura ezagutarazteko. Haien artean, 'idazleak eskolatan' programa, Eusko Jaurilaritzak diruz lagundu zuena.

45. Gerra aurreko mugimendu euskaltzalea eta kulturala

- **Erref:** LEZ-098/002
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:01:14. **Bukatu:** 00:04:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Gerra aurrean, mugimendu euskaltzale handia zegoen. Errepublikaren garaian Emakume Abertzaleen Batza zabaldtu zen. "El Dia", "Euzkadi" eta "Eskualduna" egunkariak aipatzen ditu. "Olerti egunak" eta "Antzerti egunak" antolatu zituzten hainbat aldiz. "Antzerti" aldizkaria ateratzen zuen Antonio Maria Labaienek.

46. "Verdes" argitaletxea, gerrarengatik itxitakoa

- **Erref:** LEZ-098/003
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:04:24. **Bukatu:** 00:06:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Bilbon "Verdes" argitaletxea zegoen. Lauaxetak han argitaratzen zituen bere poesia lanak, esaterako. Donostian ere baziren beste argitaletxe batzuk. Francoren aldekoak Bilbon sartu zirenean, ordura artekoa pikutara joan zela dio. Lauaxeta eta beste hainbat idazle fusilatu zituzten, eta euskarari eta euskal literaturari kalte handia egin zion.

47. "Athea gaitzeko oihartzunak", lehen nobela

- **Erref:** LEZ-098/005
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:07:47. **Bukatu:** 00:08:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

1870ean argitaratu zen lehenbiziko eleberria euskaraz, "Athea gaitzeko oihartzunak", Daskonagerrerena. Ibilbide laburra izan zuela dio. Liburua erakusten du.

48. "Eleberri eguna" eta "Uztaro" eleberria, gerra betean

- **Erref:** LEZ-098/006
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:08:39. **Bukatu:** 00:09:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Gerra piztua zelarik, "Eleberri eguna" egin zen. "Uztaro" eleberria argitaratu zuen Toma Agirrek 1937an, "Barrenso" ezizenarekin.

49. Oraingo aldean, lehen askoz gutxiago argitaratzen zen

- **Erref:** LEZ-098/007
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:09:39. **Bukatu:** 00:12:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Literatura generoak aipatzen ditu; orain eleberriak garrantzia handia hartu duela azaltzen du. 1968an, ateratzen zen dena irakurri zezaketen. Orain aukeraketa egin beharra izaten da.

50. Literatura: kostunbrismoa eta errealismoa

- **Erref:** LEZ-098/008
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:12:03. **Bukatu:** 00:14:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Kostunbrismoa eta errealismoa zer diren azaltzen du. Muga lausoa dela dio.

51. "Garoa" eta "Kresala" nobelak

- **Erref:** LEZ-098/009
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:14:38. **Bukatu:** 00:15:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Garoa" nobelak mendiko giroa azaltzen du eta "Kresalak" itsasokoa. Haiei buruzko iritzia ematen du.

52. Jon Miranderen "Haur besoetakoa" eta "Egan" aldizkaria

- **Erref:** LEZ-098/011
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:16:24. **Bukatu:** 00:18:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Narrazioa erakargarria izan dadin, gaia indartsua izatea, ikuspegi kritikoaren idaztea eta idazkera bera garrantzitsuak direla dio. Ramon Saizarbitoriaren "Egunero hasten delako" eleberria baino lehen, Jon Mirandek "Haur besoetakoa" idatzi zuen baina ezin izan zuen argitaratu. "Egan" aldizkarian argitaratu zituzten Jon Mirandek itzulitako Europako ipuinak.

53. Jon Mirande

- **Erref:** LEZ-098/013
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:19:17. **Bukatu:** 00:21:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Jon Miranderen bizitzari buruzkoak kontatzen ditu. Andima Ibiñagabeitiak euskara eskolak eman zizkion. Mirande Jon Etxaideren laguna zen. "Haur besoetakoa" zein urtetakoa izan daitekeen azaltzen du.

54. Euskara batuaren ibilbidea, laburrean

- **Erref:** LEZ-098/014
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:21:50. **Bukatu:** 00:25:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Gerra aurrean, Resurreccion Maria Azkuek zein Pierre Lhandek gipuzkera osatuan idazten zuten. Gerra ostean, berriz batuaren gaiari heldu zioten, oraingoan Krutwig-ek eta Villasantek, eta eredutzat Axular jarri zuten. Jon Mirandek ere lapurtar klasikoari jarraiki idazten du. 1964ean Txilardegik joera hori nola zehaztu behar zen azaldu zuen. 1968an Mitxelenak osatu egin zuen.

55. Euskara batuaren helburuak

- **Erref:** LEZ-098/015
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:25:09. **Bukatu:** 00:26:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Mitxelenak euskara batua dibulgaziorako hizkuntza moduan proposatu zuela dio; ikastetxeetan euskara batua erakutsiz, Euskal geografiako haurrek elkar uler zezaten lortzeko. Literaturak tokiko hizkerentzat lekua duela azaltzen du.

56. Txilardegiren "Leturiaren egunkari ezkutua" nobela

- **Erref:** LEZ-098/017
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:27:03. **Bukatu:** 00:29:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Txilardegik "Leturiaren egunkari ezkutua" 1957an idatzi zuen. Hortik aurrera eleberri gehientsuenak euskara batuan idatzi ziren. Gai aldetik existentzialismoa eta suizidioa aipatzen ditu nobelak. Antzerki existentzialista egiten zen ordurako. Nobelak ikaragarritzko erantzuna jaso zuen.

57. Saizarbitoriaren liburuak eta zentsura

- **Erref:** LEZ-098/018
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:29:58. **Bukatu:** 00:32:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Saizarbitoriaren "Egunero hasten delako" nobelak ez zuen ia zentsurarik izan. "Ehun metro" nobelan zentsura gehiago sartzen da. Gizartea ordurako asko aldatu zen. Abortuari buruzko mozioa bozkatu zutenekoa kontatzen du.

58. Miranderen "Haur besoetakoa" eleberria

- **Erref:** LEZ-098/019
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:32:13. **Bukatu:** 00:32:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Miranderen "Haur besoetakoa" nobelak pedofiliaren gaia agertu zuen euskal letretan. Eskandalua izan zen. Pasioz eta indarrez idatzita dagoela dio.

59. "Literatura eta kritika" bere lehen liburua

- **Erref:** LEZ-098/020
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:32:58. **Bukatu:** 00:36:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

1970ean bere lehen liburua argitaratu zuen, "Literatura eta kritika" izeneko. "Elsa Scheelen" nobelari egindako kritikarekin hanka sartu azaltzen du.

60. Lur argitaletxeko ibilerak

- **Erref:** LEZ-098/023
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:39:46. **Bukatu:** 00:42:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Joseba Arregik proposatu zion "literatura eta kritika" liburua idaztea. Horren ondoren, Lur argitaletxean parte hartzen hasi zen. Donostiako Bidasoa tabernan biltzen ziren urteko programazioa adosteko. Hilabetean liburu bat ateratzea zen helburua. Enrike Villar zen editorea.

61. "Harri eta herri" mugarri

- **Erref:** LEZ-098/024
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:42:59. **Bukatu:** 00:46:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Gabriel Arestik paper pila bat erabiltzen zuen txaketako poltsiko handietan. Lan asko egin zuela dio. Ibon Sarasolak literaturaren historiaz idatzi zuenean, "Harri eta herri" mugarritzat jarri zuen, eta bera ados dago. "Harri" hitzarekin egin zituen izenburuak aipatzen ditu. Donostiar gazteekin harreman handia izan zuen.

62. Lur argitaletxeko lehen argitalpena

- **Erref:** LEZ-098/026
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:47:55. **Bukatu:** 00:49:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Lur argitaletxearen lehendabiziko argitalpena erakusten du, "Euskal Elerti 69" izeneko. Hainbat idazleren lanak biltzen ditu.

63. Lur eta Kriseilu argitaletxeetako azalak

- **Erref:** LEZ-098/027
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:49:26. **Bukatu:** 00:50:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Lur argitaletxeko azalak Kriseilukoen aldean ezberdinak ziren. 1970eko bere liburua erakusten du, "Literatura eta kritika". Kriseilurekin ateratako "Sekulorun sekulotan" bere liburua erakusten du.

64. "Sekulorun sekulotan" liburuaz

- **Erref:** LEZ-098/028
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:50:47. **Bukatu:** 00:53:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Sekulorun sekulotan" bere liburuak Hego Amerikako nobelagileen eragina dauka. Beste hainbat eragin aipatzen ditu.

65. Saizarbitoriaren berrikuntzak, atzeritik ekarriak

- **Erref:** LEZ-098/029
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:53:21. **Bukatu:** 00:54:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Frantziako nobela berriaren eragina Saizarbitoriak ekarri zuen euskal letretara. Ramon Saizarbitoria Frankfurt (Alemania) hirian soziologia ikasten aritu zen, beste euskaldun batzuekin.

66. Joxean Artzeren "Isturitzetik Tolosan barru"

- **Erref:** LEZ-098/031
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:55:14. **Bukatu:** 00:57:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Joxean Artze gustu handikoa zela uste du. Ingalaterratik etorri berria, berritzailea, bere poemak objektu ederrak izatea nahi izaten zuen, arkitektoen laguntzaz. Haren liburua (Isturitzetik Tolosan barru) ederra eta abangoardista izan zela dio.

67. Rikardo Arregiren heriotza

- **Erref:** LEZ-098/033
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:58:15. **Bukatu:** 01:00:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Ramon Saizarbitoria eta Rikardo Arregi kotxea eramatera zihoazen Gabriel Arestiri. Mutriku aldean, errebuelta batean, istripuz hil zen Rikardo Arregi. Euskal Herriko lehendakari berria izango zela esaten zuten.

68. Nobelak zinemara

- **Erref:** LEZ-098/035
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 01:02:07. **Bukatu:** 01:04:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Saizarbitorioaren "Ene Jesus" liburua irakurtzeko oso zaila dela dio. Velez-Mendizabalek euskal nobelak zinemara pasatzea proposatu zuen Jaurilaritzako kultura sailburuorde zegoela: "Zergatik Panpox?", "Ehun metro" eta beste.

69. Euskal zinemari buruzko liburu pare bat

- **Erref:** LEZ-098/036
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 01:04:45. **Bukatu:** 01:06:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Euskal teatroa eta zinea" liburuan jasotzen du zinemaren bilakaera. Koldo Izagirreren "Gure zinemaren historia petrala" aipatzen du.

70. Anjel Lertxundiren `Hunik arrats artean´ liburua

- **Erref:** LEZ-099/002
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:00:09. **Bukatu:** 00:01:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

<p>Anjel Lertxundiren, `Hunik arrats artean´ liburuko poema bat irakurtzen du eta liburua erakusten. 1970eko ekainean Lur argitaletxeak atera zuen.</p>

71. Juan Mari Irigoienaren errealismoa

- **Erref:** LEZ-099/004
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:01:43. **Bukatu:** 00:03:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Oso lagun ona zuen Juan Mari Irigoien. Errealismo magikoa, soziala eta komikoa landu zituen. Venezuelan idazleekin topo egin zuen eta buruan sartu zitzaion idazteari ekin behar ziola.

72. Euskadi Sariatako epaimahaikide

- **Erref:** LEZ-099/005
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:03:17. **Bukatu:** 00:05:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Euskadi Sarian epaimahaikide izan zen eta Joan Mari Irigoienek "Babilonia" hautatu zuten. Aurretik Atxagako "Obabakoak" saritu zuten.

73. Hainbat emakume idazle

- **Erref:** LEZ-099/008
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:06:25. **Bukatu:** 00:08:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Hainbat emakume idazle aipatzen ditu, gerra aurrekoak eta ondorengoak. Mayi Pelot azpimarratzen du. Eleberrigintzan oparoena, Itxaro borda dela dio.

74. Arantxa Urretabizkaiaren `Zergatik panpox?´ lanaz

- **Erref:** LEZ-099/009
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:08:38. **Bukatu:** 00:09:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

<p>Arantxa Urretabizkaiaren `Zergatik panpox?´ lanari buruzko iritzia ematen du.</p>

75. Bernardo Atxagaren musikaltasuna

- **Erref:** LEZ-099/012
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:10:27. **Bukatu:** 00:12:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Bernardo Atxagak berritasun handia ekarri zuela uste du. Baserrietako giroa

oso ondo ezagutzen zuela azaltzen du. Irizten dio beste autore batzuek lortu ez duten musikaltasuna eman diola euskarari. "Ziutateaz" lanak Ameriketako idazleen ereduak txertatu zituen.

76. Bernardo Atxagak jasotako hainbat sari

- **Erref:** LEZ-099/014
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:13:58. **Bukatu:** 00:17:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Obabakoak" liburuak Espainiako Saria jaso zueneko kontatzen du. Hortik proiektzio handia izan zuela dio. Espainiako "Premio de las letras" izeneko saria lortu zuen iaz. Atxagak musikaltasuna eman zion idazkerari.

77. Joseba Sarrionandiari buruz

- **Erref:** LEZ-099/016
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:17:44. **Bukatu:** 00:19:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Joseba Sarrionandiaren bizitzaz berba egiten du. Harremana izan zuen berarekin. Izugarri irakurtzen zuela ohartu zen Patri. Bizkaitik, Gabriel Arestiren ondoren, gehien zabaldu den idazlea bera dela dio.

78. Itxaro Bordari buruz

- **Erref:** LEZ-099/017
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:19:44. **Bukatu:** 00:22:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Itxaro Bordari buruzko kontuak aipatzen ditu. Gogoan du gaztetxotan bertsoan aritzen zenekoa. Oso modu librean idatzi izan duela dio. Hegoaldean hizkera zail xamarra egin izan zaie irakurleei.

79. Zeruko Argiako idazleak

- **Erref:** LEZ-099/019
- **Iraupena:** 0:03:23. **Hasi:** 00:23:19. **Bukatu:** 00:26:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Gazte naiz" sailean Rikardo Arregik, Arestik, Saizarbitoriak, Mari Karmen Garmendiak, Arantxa Gurmendik... parte hartzen zuten. Ramonek bazeukan sail bat "Ni ez naiz jatorra" izenekoa. Hainbat idazle gaztek manifestua idatzi zuten EAjko iritzi zaharkituen kontra. Xabier Leteren prosa azpimarratzen du.

80. 50 - 80 hamarkadetako literatura aldizkariak

- **Erref:** LEZ-099/020
- **Iraupena:** 0:05:50. **Hasi:** 00:26:42. **Bukatu:** 00:32:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Panpina ustela" eta "Oh, Euzkadi" aldizkarietan idazten zutenak aipatzen ditu. Garai hartan aldizkari asko argitaratzen ziren: Berriak, Garoa, Punto y hora de Euskal Herria, Literatur gazeta, Pott, Hegats, Euzkadi tropikala... Zaharragoak ziren Egan eta Ameriketara ateratzen zuten "Euzko gogoa", 50. hamarkadakoak. 60. hamarkadan Zeruko Argia zen nagusi. 80. hamarkadan "Muga" aldizkaria aipatzen du. "Susa" aldizkariari buruzko anekdota kontatzen du.

81. Orduko eta oraingo aldizkariak

- **Erref:** LEZ-099/022
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:34:59. **Bukatu:** 00:37:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

Iparaldean "Eskualduna" aldizkaria zegoen eta 1944ean "Herria" argitaratzen hasi ziren. Hegoaldean Argia, Egan, Hegats... daude baina, bere ustez, Berria da literaturaz berri gehien ematen dituen.

82. `Eguna´ egunkariak

- **Erref:** LEZ-099/024
- **Iraupena:** 0:03:59. **Hasi:** 00:39:07. **Bukatu:** 00:43:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

<p>`Eguna´ egunkariaren bilduma eskuetan duela hitz egiten du. Egunkari hartan agertzen diren emakume idazleak ikertu beharko lirakeela dio. `Gudari´ aldizkaria bazen garaian ere. Bilbo frankisten eskuetan erori arte argitaratu zuten `Eguna´.</p>

83. Maria Estibaliz Sasiola, lehen emakume idazlea

- **Erref:** LEZ-099/032
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:52:14. **Bukatu:** 00:55:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Maria Estibaliz Sasiola, lehen emakume idazlea izan zen. Debarra, 1611n hil zen. Bere eskuz idatzi zituen. Bere hiru poema ezagutzen dira. "Goiko mendian" kanta herrikoiairen hitzak ere jaso zituen. Lazarragaren eskuizkribuan agertu ziren poema haiek.

84. Bizenta Mogel, lehenegoz liburua argitaratu zuen emakumea

- **Erref:** LEZ-099/033
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:55:22. **Bukatu:** 00:58:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Bizenta Mogelek emakume idazleen artean lehenengo liburua argitaratu zuena izan zen. Bere bizimoduaren berri ematen du. Alegilaria izan zen. "Ipuin onak" zeukan izena haren liburuak.

85. Rosario Artola idazleaz

- **Erref:** LEZ-099/034
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:58:24. **Bukatu:** 01:00:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Rosario Artola, donostiarra zen. Haren aita, Ramon, poeta izan zen. "Euskal Erria" aldizkarian argitaratu zituen bere lanak Ramonek. Rosarioren anai Pepe Artola oso ezaguna izan zen Donostian. Rosariok gitarra jotzen zekien eta poemak publikatu zituen.

86. Mayi Ariztia idazleaz

- **Erref:** LEZ-099/035
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 01:00:10. **Bukatu:** 01:01:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Mayi Ariztiak "Amattoren uzta" ipuin bilduma idatzi zuen, 1934ean. Saratarra zen.

87. Marijane Minaberri idazleaz

- **Erref:** LEZ-099/036
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 01:01:42. **Bukatu:** 01:03:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Marijane Minaberri Bankakoa zen. Asko argitaratu zuen. Antzerkiak ere idatzi zituen.

88. Karmele Errasti idazleaz

- **Erref:** LEZ-099/038
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 01:03:39. **Bukatu:** 01:04:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Karmele Errastiri buruzko liburua "Bidegileak" bilduman jasota dagoela dio. Emakume Abertzaleen Batzako lehenengo lehendakaria izan zen.

89. Tene Mujika eta Polixene Trabudua mitinlariak

- **Erref:** LEZ-099/039
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 01:04:52. **Bukatu:** 01:06:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Tene Mujika zumaiaarak ere lan handia egin zuela dio. Mitinlaria izan zen. Polixene Trabudua mitinlari sutsua izan zen; Ameriketara erbesteratu zen.

90. Antzerti aldizkariaren bilduma

- **Erref:** LEZ-099/041
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 01:09:17. **Bukatu:** 01:11:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Idoia Gereñuk Jarrai taldeari buruzko tesia egin zuen, eta aurretik, Antzerti aldizkariaren bilduma osatu zuen (erakutsi egiten du). Aldizkariaren azalak koloretakoak izaten ziren. Tene Mujikak ipuinak eta antzezlanak idatzi zituen. Aitzindaria izan zen, beste batzuekin batera.

91. Amaia Lasa eta Pantxika Erramuzpe idazleak

- **Erref:** LEZ-099/044
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 01:13:22. **Bukatu:** 01:14:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Amaia Lasak 1972an argitaratu zuen anaiarekin batera poema bilduma. Itzulpengintzan aritu da. Pantxika Erramuzpe aipatzen du.

92. Mayi Pelot idazleaz

- **Erref:** LEZ-099/045
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 01:14:30. **Bukatu:** 01:15:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Mayi Pelot ezagutu zuen. Indiako hizkuntzetan eta erlijioetan trebatu zen. Zientzia fikzioa asko maite zuen.

93. Mariasun Landa idazleaz

- **Erref:** LEZ-099/047
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 01:15:14. **Bukatu:** 01:16:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Mariasun Landa, erreteriarra. Euskal Idazleen Elkartearen elkarlanean aritu izan da. Elkarrekin jarri zuten martxan "Idazleak eskoletan" programa. Emakume azkarra eta irudimentsua dela dio.

94. Bere uztako hainbat lan

- **Erref:** LEZ-099/052
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 01:18:51. **Bukatu:** 01:21:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

"Zeren azken finean" poesia-lanarekin Irun saria irabazi zuen. Bidaietan, koadernoetan idazteko ohitura du eta kronika eta poemak osatzen ditu. Azken hilabeteetan, Elkanoren itsasoko kronika idatzi du. Zeraingo protestante baten biografia nobelatua idatzi du; Granadan erre zuen inkisizioak. Martin Errezubietari buruz ere idatzi du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-04-07

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com